

Облыстық С.Жиенбаев атындағы жасөспірімдер кітапханасы

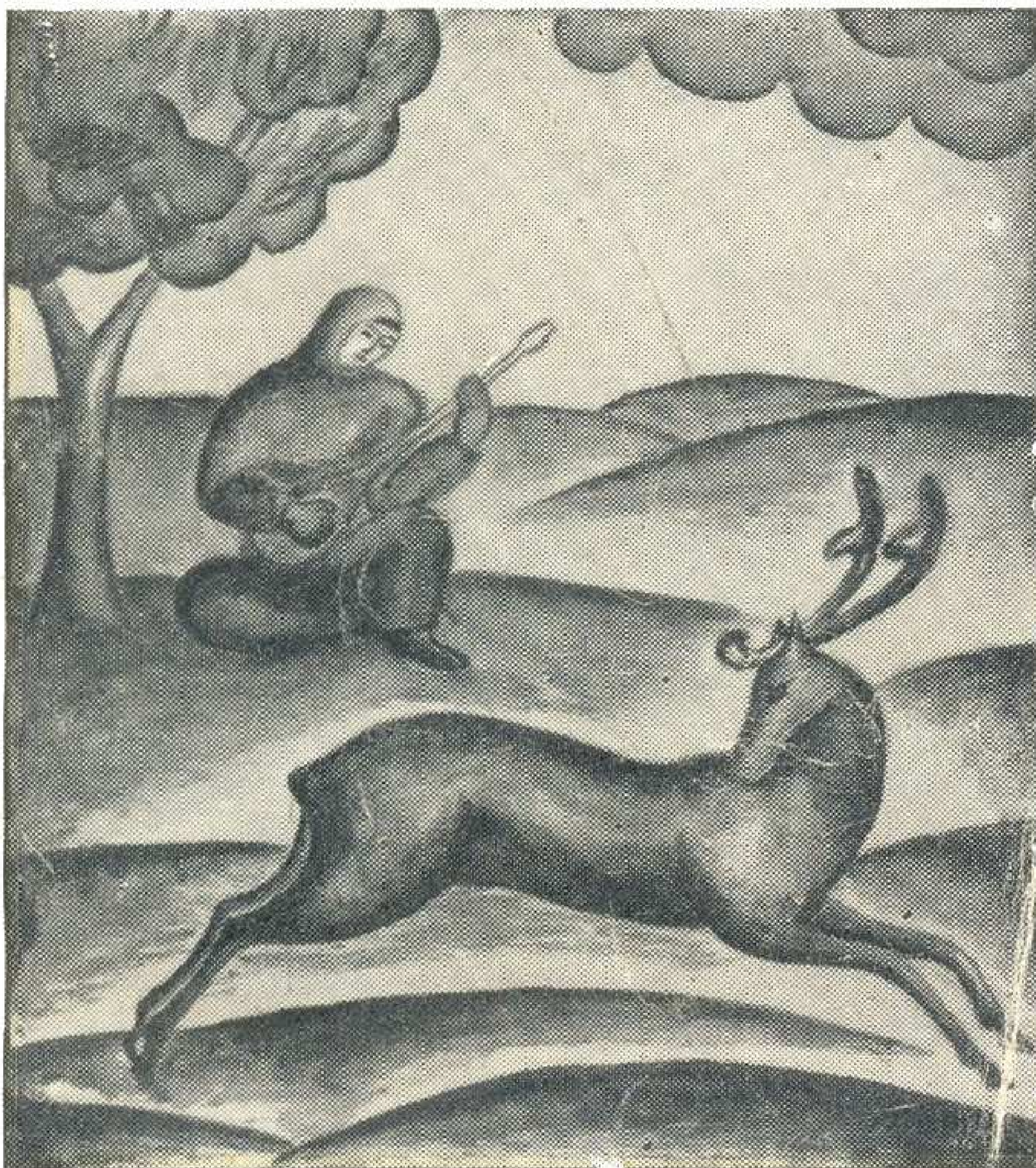
Электронды пошта: labrari@mail.ru

Сайт: www.aktobeoub.kz

Телефондары: 50-44-48;53-01-10.

Бейбішілік даңғылы,17.

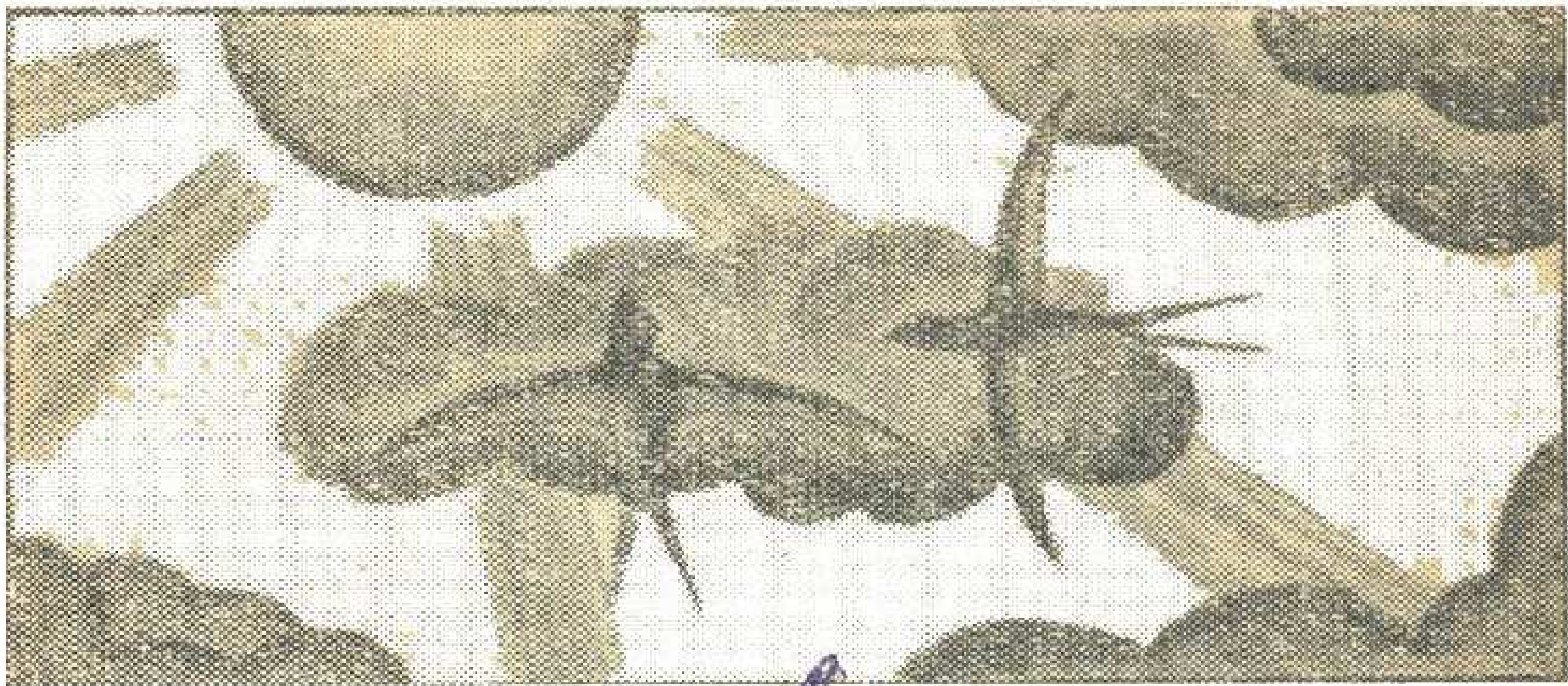
САҒИ ЖИЕНБАЕВ

ОРКИК

САҒИ ЖИЕНБАЕВ

ОРКИК

ӨЛЕНДЕР МЕН ДАСТАН

Handwritten notes in Cyrillic script, including the name 'Сағи Жиенбаев' and other illegible text.

«Жазушы» баспасы & Алматы — 1969

Ж60 **САҒИ ЖИЕНБАЕВ.**
Орқиік. Өлеңдер мен дастан.
Алматы, «Жазушы», 1969.
88 бет. 10 000 дана. 37 т.

Сағи Жиенбаевтың бұл кітабына соңғы кезде жазған жаңа өлеңдері мен «Жаһанда жалғыз ағаш...» атты шағын дастаны енді. Ақын өз шығармаларында халықтар достығын, елдік пен ерлікті, азаматтық пен адамгершілікті жырлайды, өмір жайлы толғанады.

7—4—3
85 - - 69

ҚАЗ 32

I. КӨКТЕМ ЗУЛАП ӨТІП ЖАТЫР...

Туған далам,
 сенің әпақ көп құсың
Кең дүниенің шарлап-сүзіп кетті ішін..
Бір жарқ етіп түспедім ғой көзіңе,
Мені ұмытып бара жатқан жоқпысың?!

Жер түбінен жел де қалқып жеткенде,
Бір шыға алмай қойдым ба ана көк белге..
Сирек келер қонағым деп жүрмісің
Өз төріме өзім аунап кеткенге.

Неге ұмытам,
 көкірегімде сен жүрсең,
Күндіз-түні саған қарай телмірсем.
Сенің ұлың екенімді,
 өзгенің
Құлағына күнде күйып сендірсем.

Желдей ағып өтпеді деп кермеден,
Қайран далам,
 күдер үзбе сен менен.
Жер болуың мүмкін емес өңгеге,
Кем болуың мүмкін емес өңгеден.

Көктем зулап өтіп жатыр төбемнен,
Көкшіл булар көшіп жатыр белеңнен...
Белді буып,
 бір жұлдызды бетке алып,
Бір сиқырлы жолға түсіп келем мен.

Осы жолда өтеді енді өмірім,
Осы жолда қартаяды серігім.
Менен бұрын кеткендер көп бұ жолмен,
Мен бұ жолға түскендердің соңымын.

Осы жолда менің барлық асуым,
Сан асуга шыдармысың, асылым.
Менен бұрын бұ сапарға шыққан көп,
Бұ сапардың мен әзірге жасымын.

Кеткендердің көбі алдымда тұр жанып,
Жарығымен жалпақ елін ырза ғып.
Көрінеді әппак-әппак жұлдыз боп,
Көк жиектен көтерілер түн жарып.

Көбісі оның өз қызығын ұмытқан,
Өмір-теңіз келмейді оған жұлықтан.
Өзгелерді жалынымен жылытып,
Өз денесін жанып-жанып суытқан.

Оған бүгін өңің де бір,
 түс те бір,
Еркін самғап ұшса болды құс-көңіл.
Өзгелердің өмірін жырмен ұзартып,
Ол өзіне тілеп алған қысқа өмір.

Көресің бе әлде түсінде,
Сезесің бе әлде, апашым,
Қап-қара түннің ішінде
Сен ұшып келе жатасың.

Табынар жалғыз тәңрімнің
Сезем де қазір жетерін,
Білмеймін тіпті
қайғың мен
Қорқыныш деген не екенін...

Маған кесек атушылар болса да,
Мен біреуге кесек атқан пенде емен.
Көкірегіме ашу-ыза толса да,
Кетеді бір желпіп өткен желменен.

Маған басын июшілер болса да,
Мен біреуге басымды иген пенде емен.
Тас төбеме тауы келіп қонса да,
Тал шыбықтай тәлтірсктеп көрмегем.

Біреу адал қолын созып шақырса,
Мен бәлсініп,
шалқаятын пенде емен.
Сол батырсын тұңғиыққа батырса,
Сол батырмен бір кірейін көрге мен...

Жалғыз ғана солар еді жоғым да,
Енді менің дүниеде жоқ кемім...

Бір-ақ жұмып,
аштым қайта көзімді,
Жоғалтардай жаңағы бір кезімді,
Қас қакқанша не боп кетті,
жаным-ау,
Жан-жағымнан көрем жалғыз өзімді.

Тауып алған тобым қайда жаңағы,
Жүрегімді елжіреткен жанары...
Көз алдымнан іздерін де жасырып,
Бозғыл тұман басып алған даланы.

Өтті күнім,
кетті жылым қаншалық
Көрінгенмен күшақтасып,
ән салып.
Келем төзіп не көрсем де бәріне,
Шын досымды табам ба деп жан салып.

БҰЛАҚ ӘНІ

Сонау бір шыңда өстім мен,
Тозаң мен шаңнан адамын.
Тұнығым менің
ешкімге
Тигізе көрмес залалын.

Ешкім де қазір

шалғайдап

Естімес бәлкім үнімді,
Татып бір көріп таңдайға,
Тыңдаған білер сырымды.

Шайқасын дала дауылы,
Үстімнен қара жел төніп.
Жатармын тыныш бәрібір
Жағамды шалғын көмкеріп.

Ішінде қалып дүлейдің,
Жатса да күнде құм ойнап,
Толқыным
өзге біреудің
Тұнығын кетпес лайлап.

Қалжырап әбден өз әлім,
Төнсе бір қауіп төбемнен,
Жерімнің лай-тозаңын
Кетермін жуып денеммен...

Алыстау жүрсін
армандай қашып,
Аспаннан гөрі
арамыз алшақ.
Таулардан асып,
дариялар басып,
Жылда бір өзер
табамын аңсап.

Тұрдым бір жардың шетінде,
Жанымның үрлеп шоқтарып.
Белгісіз —

осы бетімде

Қай жерге барып тоқтарым.

Зуласам деймін іркілмей
Ұқсап бір асау құйылға.
Көк жиек жатыр кілкілдеп,
Сонау бір алыс қиырда.

Шапаның басын туралап,
Сол жаққа қарай ұштым мен.
Азынап соққан жұзмалап,
Асырып желді үстімнен.

Сүнгідім жұмбақ тереңге
Шайқалып барып, шақ қалып.
Суылдап-сусып төбемде
Сиқырлы толқын жатты ағып.

Зулар ем ұзақ тынбастан,
Тарқатып жаным құмарын.
Есімді жияр-жимастан
Етекке барып құладым...

Саған да сонша құмартып,
Жалыңнан жаңа ұстап ем,
Жалт беріп өте шығатын,
Жас ғұмыр, сондай қысқа ма ең?!

КҮТЕМІН СЕНІ

Төлөгел Айбергеновке

Қанша рет көрдің...

Қанша рет келдің үйіме,

Өсірдің қанша...

Қосылдым қанша күйіңе?!

Мен әлі сені

Сәбидей күтем, Жаңа күн,

Мен әлі саған

Сәбидей сенем, Дүние!

Тауларым да әлі,

Аспаным да әлі жап-жаңа,

Жаңа бір күннің

Жас иісі бар қарда да.

Сипайды баяу

Балауса жүзін даланың

Жап-жаңа ғана

Тараған жұпар таңғы ауа.

Көктем де келер,

Көк ала бұлттар көшер кел,

Оранып шыққа,

Көздерін ашып өсер көк...

Далама менің —

Мен бұрын әсте көрмеген

Бір ақ жаңбырдың

Құятыны анық нөсерлеп.

Желменен бірге

Тербелген талай сиқырлы ән,

Кезі жоқ менің

Қырымда бір сәт күй тынған...

Мен бұрын әсте

Естімей жүрген дауысын,

Содан соң —

алыс армандай

Айрылды саздан біртіндеп.

Қуыс боп қана қалғандай

Көмейдің тұсы бүлкілдеп.

Іздейді көңіл сыңарын,

Елестеп көзге тау іші...

Төңкеріп көңіл бұлағын

Сырттағы құстың дауысы.

Тымырсық үйдің ауасы

Тарылта түсті кеудесін,

Табылмады әннің дауасы,

Өзі де білді келмесін.

Не керек тірі болғанмен

Қор болды сөйгіп қайран құс...

Бұлбұлды сатып алғанмен,

Сатылмай кетті-ау ол байғұс.

ЖАЙЫҚ

Көрдім де дидарыңды жалт қарадым,

Сен бе едің сая іздеген әппақ әнім...

Ілезде ағыныңмен кетті ілесіп,

Кеудемде бір жел тілеп жатқан ағын.

Мен соның екпінімен кеттім еріп,

Үйрілген көбелектей отты көріп.

Әкеттің орап алып толқыныңмен

Жайылып жалқыңданып көкті керіп.

Әкетің теңіз жаққа ағысыңмен
Ақ жалын Атыраудың таңы сүйген,
Қоздырып жұдырықтай бал-денемді
Қашаннап ата-баба қаны сіңген...

Бергендей осы кезде желіне ерік,
Құшардай аспан астын тебіреніп,
Көк теңіз ақ маржанын атты аспанға
Жарқырап келе жатқан сені көріп.

...Бір кезде бір-бірінен алшақ тұрып,
Жүрсе де қайран басын сан-саққа ұрып,
Кім білген —

дәл осылай күдіреттердің
Жатарын бір-біріне аңсап құйып!

ОРКИК

Бір уыс бұлттай бал деле
Суырылып шығып ақ нұрдан,
Көзімнен ұшқан сәуледей
Зу ете түсті-ау алдымнан.

Жөнелді-ау желмен өбісіп,
Тұңғық түпсіз аймаққа...
Жалғанның жалғыз серісі,
Барасың жалғыз қай жаққа?!

Басыңа қандай туды күн,
Қалды ма көңлің жат елден,
Құйын боп жүрген мұңлығым,
Құтылармысың қатерден?

Еркелеп қырдың таңына,
Жанарың шықтай мөлдіреп,
Кездесермісің тағы да,
Көрісермісің соңғы рет.

Сен бе едің алау шаттығым
Зуылдап өтер бір келіп.
Дүниенің мөлдір пәктігі
Өзіңмен ғана жүр ме еріп,

Кеттің-ау бетке күнді ұстап,
Шыққандай жаңа пейіштен...
Сен ұшқан жаққа бірге ұшты-ау,
Менің бір әппақ періштем.

АЛМАТЫДАҒЫ ЛЕНИН КӨШЕСІ

Дуылдап осы көшемен
Жүруші ек біздер бір уақта...
Шай ішіп жалғыз кесемен,
Жантайып жалғыз сырмаққа.

Жүруші ек
аяз өпкенде
Кеудені жырмен жылтып-ақ,
Қалатын біздер өткенде
Көшенің буы бұрқырап.

Көрсек те бәрің не күйдің,
Көрмеуші ек мұңға біз батып.
Жатса да күңгірт жер үйдің
Жарына жазда мұз қатып.

Тұратын сыртта тал көктеп,
Ауаны тербеп дірілі.
Түсетін жалғыз әйнектен
Тал түсте күннің сынығы.

Тұратын үйлер шақ қана
Біріне-бірі асылып,
Көгілдір-жасыл қақпалар
Сырттағы көзден жасырып...

Арада талай жыл кетіп,
Талай су аққан аңғардан.
Атқарып асыл міндетін
Қақпалар қоныс аударған.

Секілді қала жүрегі
Ұйқысыз қазір бұл ара,
Қуалап түннің түнегін
Қозғалып жүрген мұнара.

Аспанға берген салюттей
Алауға бояп жап-жағын,
Тұңғиық көктен ағып кеп,
Шашырап жатқан ақ жалын...

Алатау жақтан күн де бір
Ақша бұлт келіп ақырын,
Осында тұрған үйлердің
Өтеді жуып шатырын.

Өзің де жайнап өтесің,
Тұрғандай биік өзгеден.
Әлемге Ленин көшесі
Қарайды миллион көзбенен...

